

Přesah v nerovnosti čerpání zdravotní péče až do statistik příčin smrti

Bety Ukolova, Lukáš Kahoun, Magdalena Baštecká, Šárka Daňková

Konference České demografické společnosti 2026

19.5.2026 Jihlava

VÍCEČETNÉ
PŘÍČINY
SMRTI

Přírodovědecká fakulta
Univerzita Karlova

**ČESKÁ
DEMOGRAFICKÁ
SPOLEČNOST**

Od čerpání k péče k příčinám smrti

- místo smrti ovlivňuje, jak je vyplněno hlášení o smrti
  - roli hraje i člověk, co hlášení vyplní
    - zkušenosti
    - zájem
    - známost spolu s LPZ
    - další
  - kvantita kódů ovlivňuje výběr UCD (základní příčina smrti)
- => výzkumná otázka: Existují rozdíly v kvantitě kódů uvedených na hlášení o smrti podle toho, jak lidé čerpají zdravotní péči před smrtí?
- ...a pokud ano, jak lze tyto rozdíly popsat?

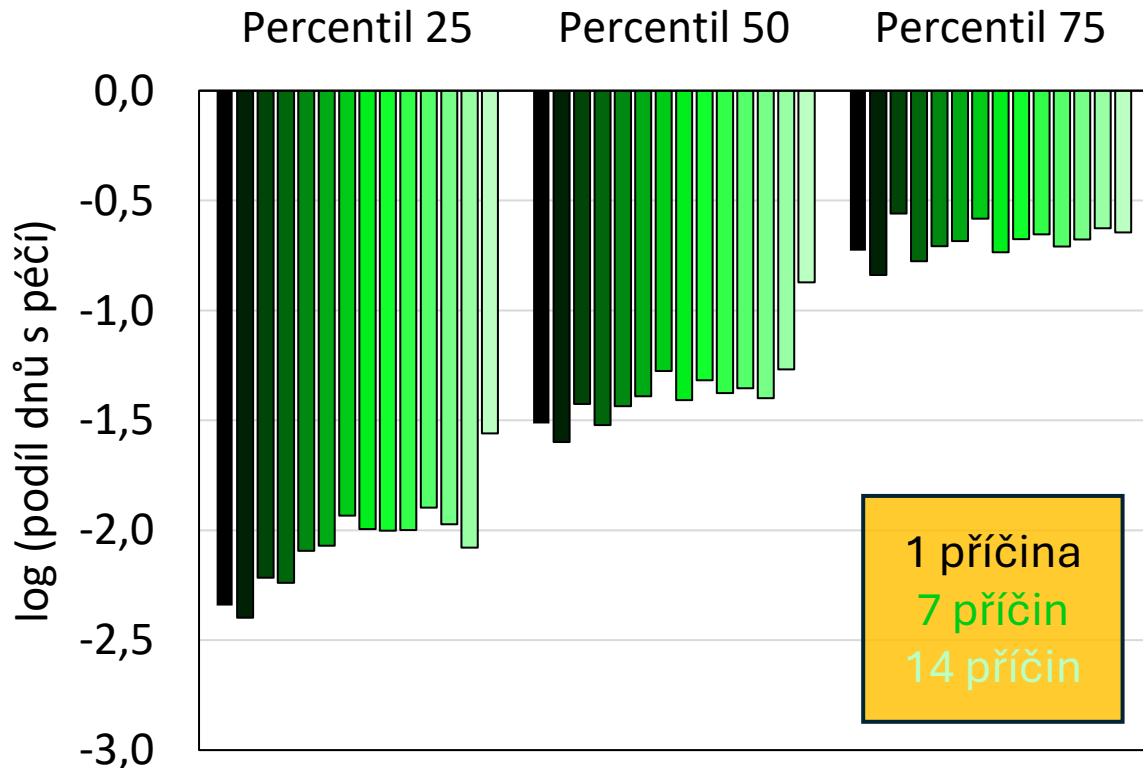
- kombinace dvou registrů ÚZIS
  - registr List o prohlídce zemřelého (LPZ)
    - identifikace zemřelých z roku 2024
    - seznam diagnóz zapsaných na LPZ
    - přesné datum úmrtí
  - Národní registr hrazených zdravotních služeb
    - datum, typ dokladu a hlavní diagnóza zdravotních výkonů vykázaných v letech 2022–2024
      - omezení na výkony (chybí např. předepisování léků ad.)
- zkonstruovány hlavní dva ukazatele čerpání péče
  - podíl dnů s alespoň jedním vykázaným dokladem v roce
  - počet různých hlavních diagnóz vykázaných na dokladech během roku

Step 1: Jak se mění čerpání péče podle počtu diagnóz?

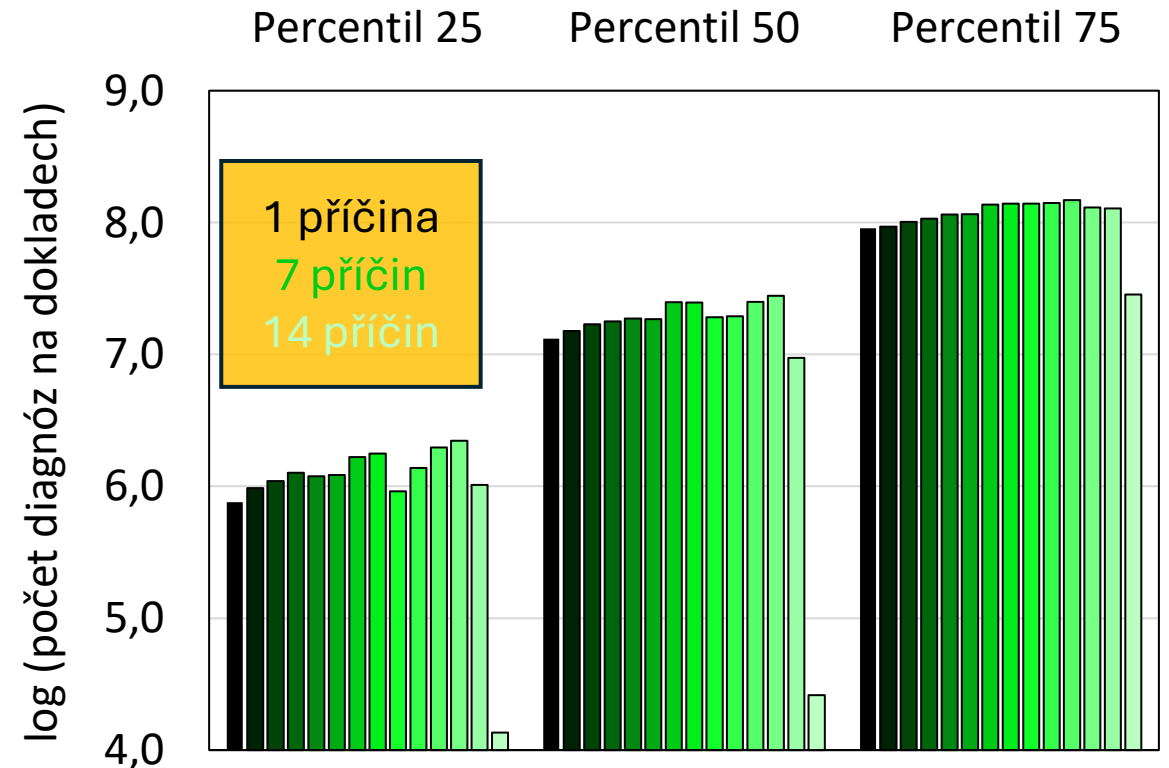
VÍCEČETNÉ
PŘÍČINY
SMRTI

Rozložení dvou sledovaných ukazatelů podle počtu příčin úmrtí na LPZ v roce 2024

Vztah dní péče a počtu příčin na LPZ

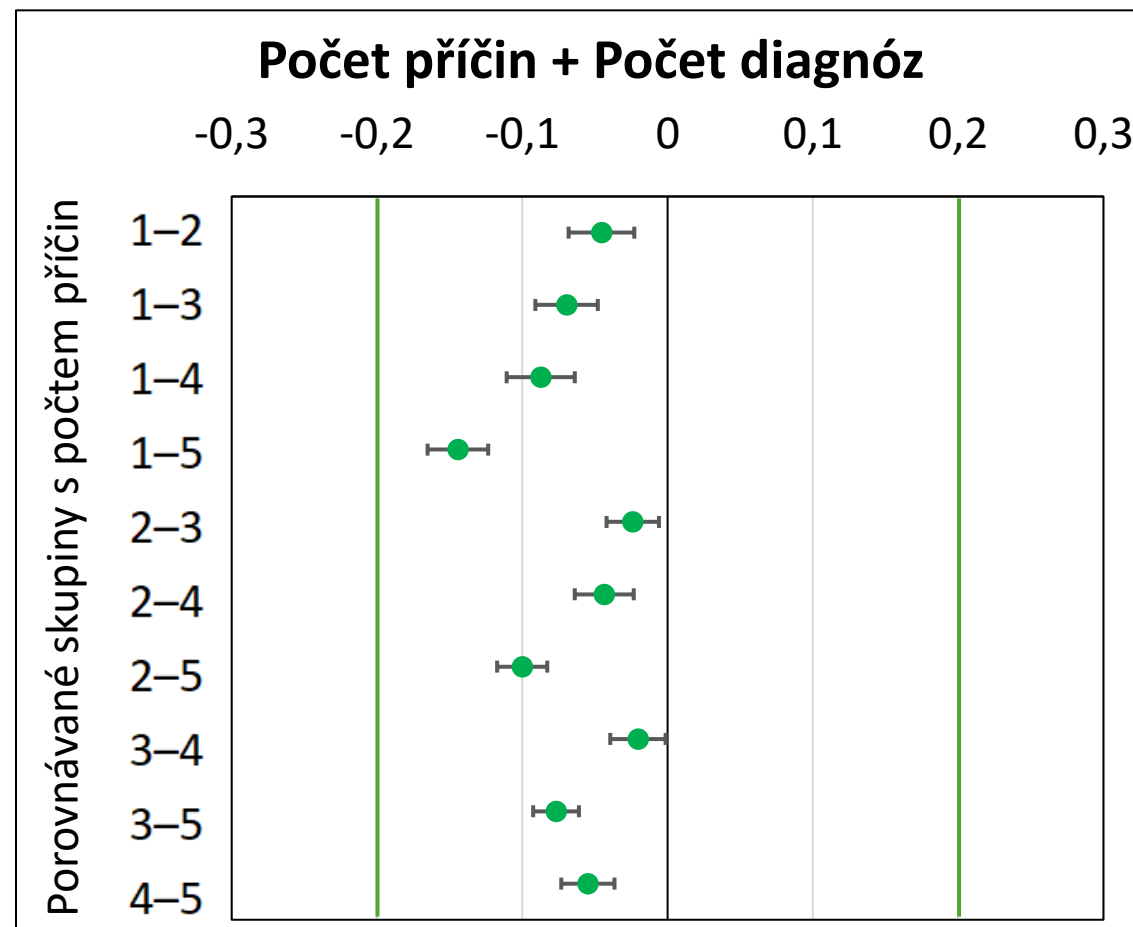
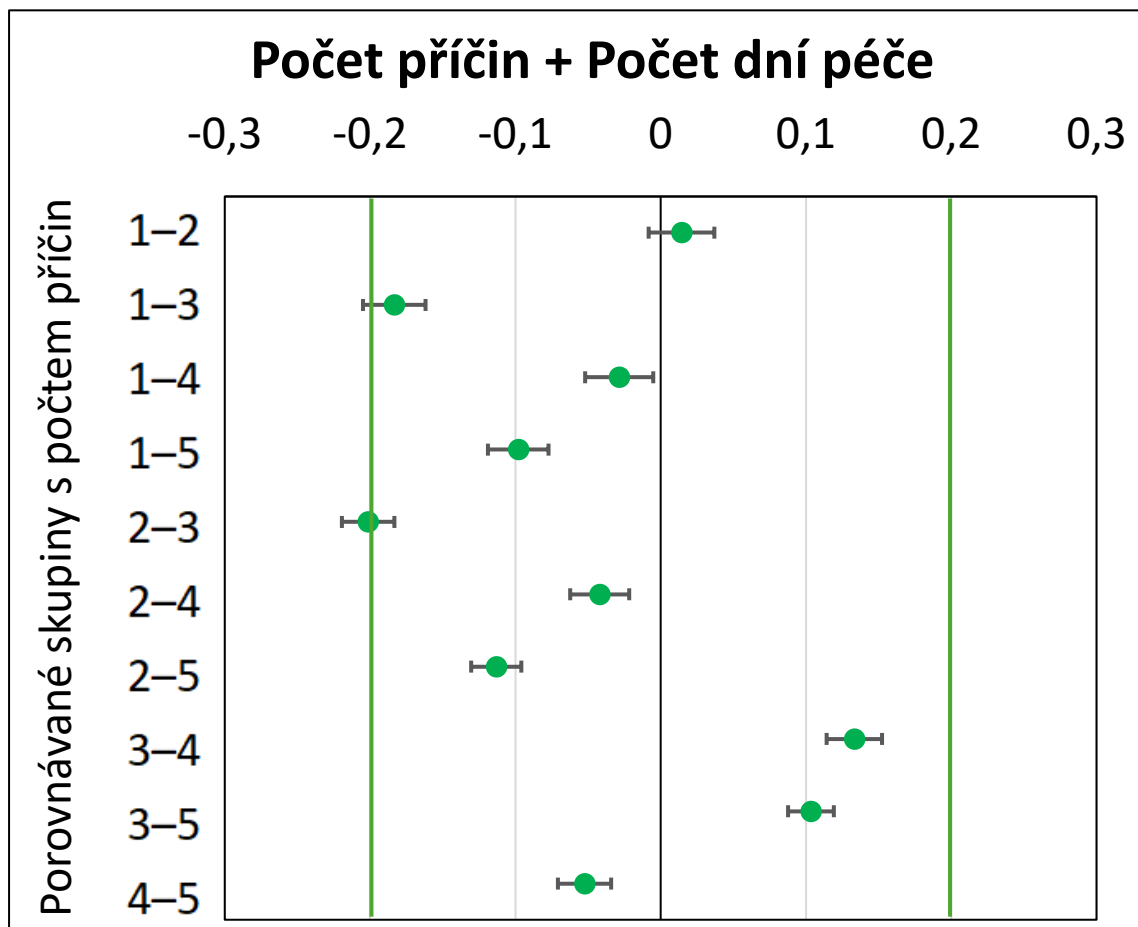
Vztah diagnóz a počtu příčin na LPZ

Step 2: Existují rozdíly v objemu péče mezi skupinami podle počtu příčin smrti?

VÍCEČETNÉ
PŘÍČINY
SMRTI

ANOVA: testování rozdílů ve střední hodnotě sledovaných ukazatelů za roky 2022–2024 mezi subpopulacemi vyčleněných dle počtu příčin smrti na LPZ

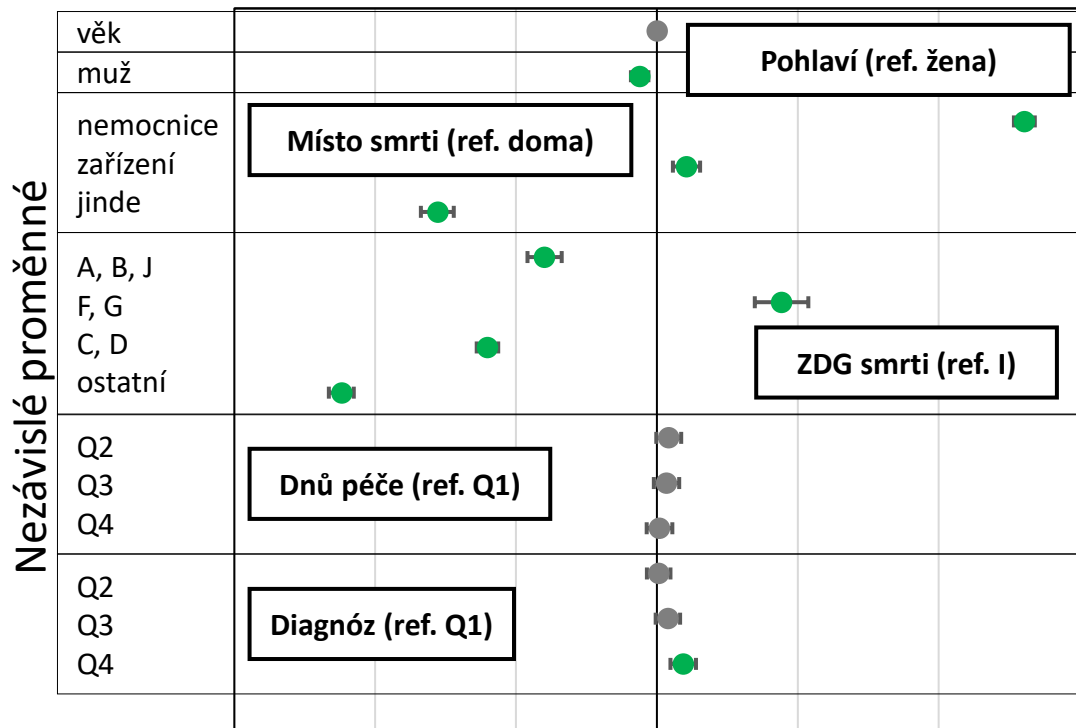
Step 3: Jaký vliv má čerpání péče na šanci zápisu vícečetných příčin smrti?

VÍCEČETNÉ
PŘÍČINY
SMRTI

Binomické logistické regrese modelu:
 $x \text{ příčin} = \text{Věk} + \text{Pohlaví} + \text{Základní diagnóza smrti} + \text{Kvartil dnů péče} + \text{Kvartil diagnóz péče}$

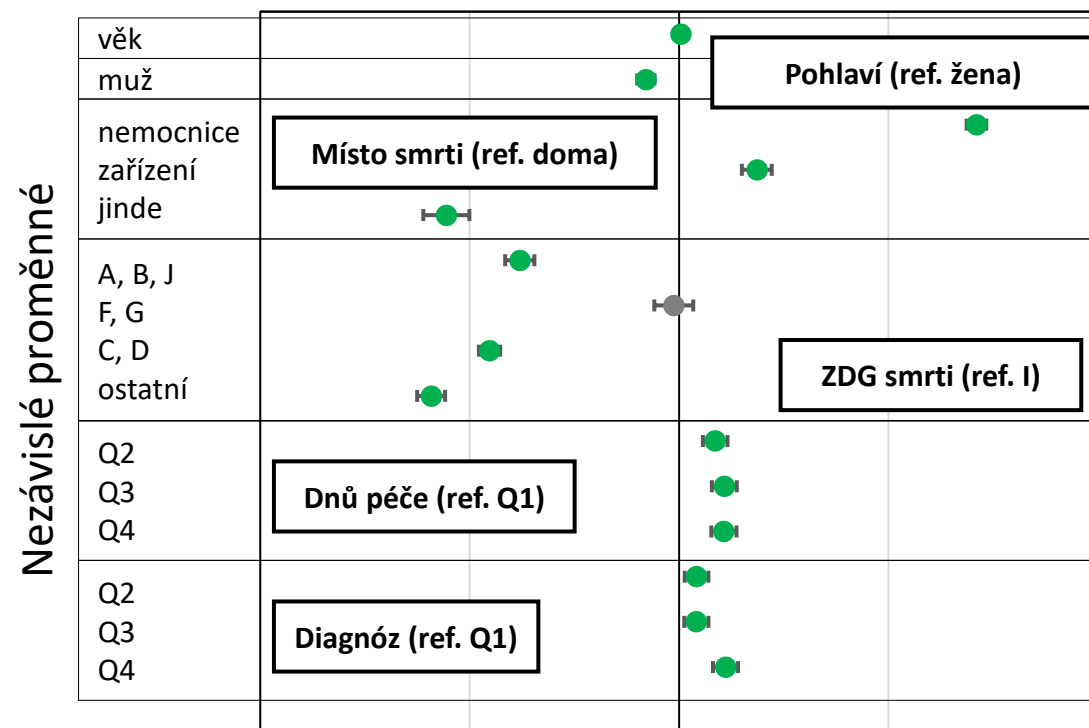
Šance mít na LPZ více než 2 příčiny

0,125 0,25 0,5 1 2 4 8

Šance mít na LPZ více než 3 příčiny

0,25 0,5 1 2 4

Co tyto výsledky ukazují

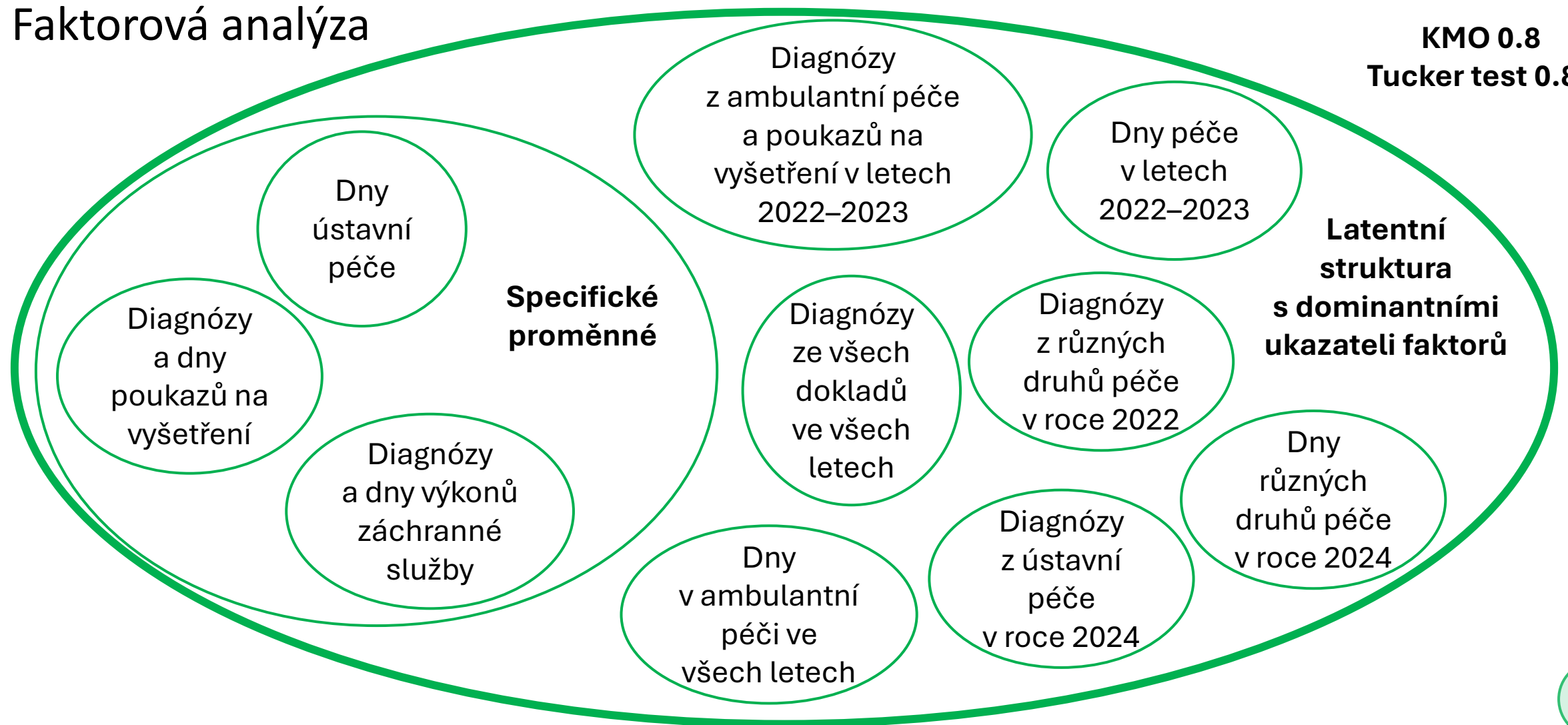
- Je objem a charakter čerpané zdravotní péče asociovaná s tím, kolik se zapíše na LPZ příčin smrti? ANO!
- => Jaké konkrétní formy tohoto čerpání stojí za těmito asociacemi?
  - + Jak silný mají efekt?

Step 4: Identifikace latentní struktury v plejádě indikátorů čerpání péče

VÍCEČETNÉ
PŘÍČINY
SMRTI

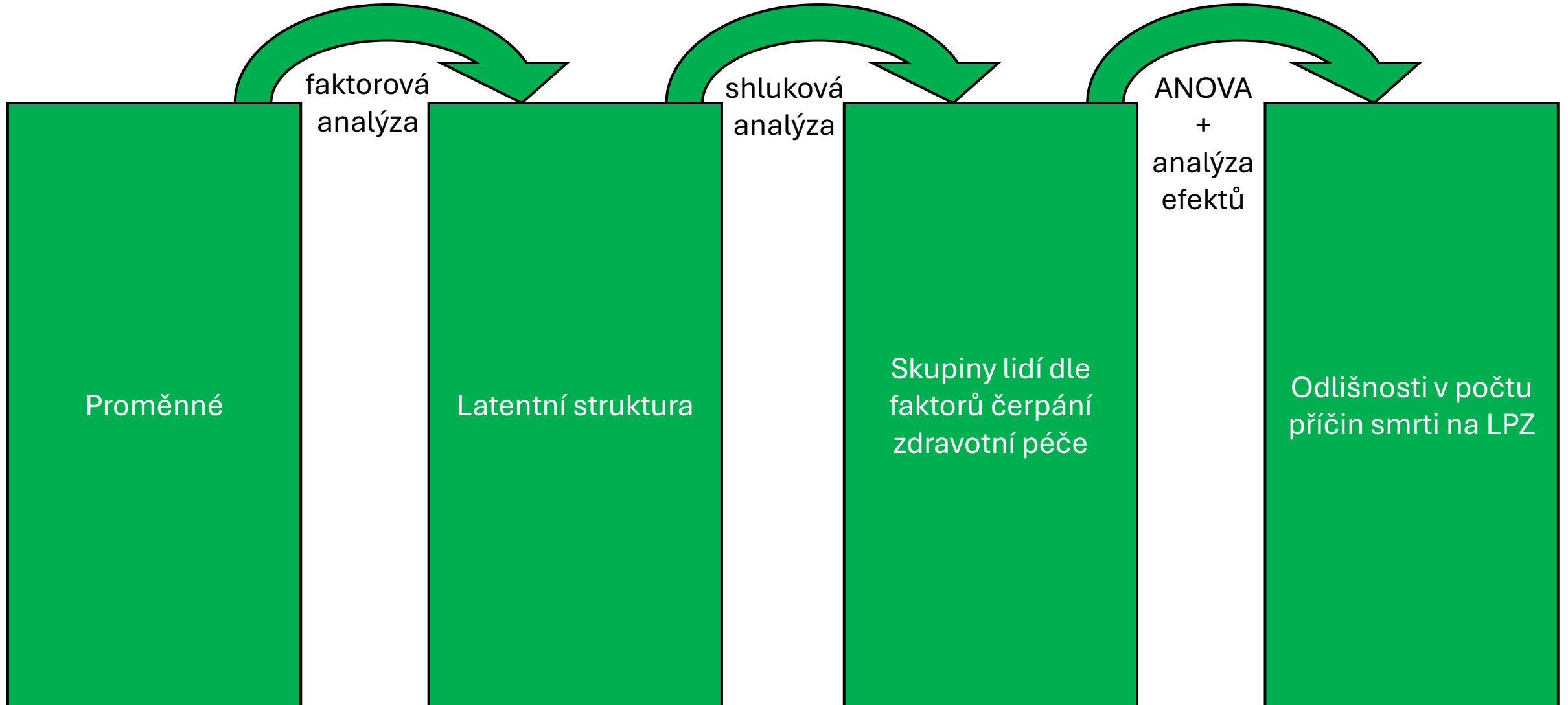
Faktorová analýza

KMO 0.8
Tucker test 0.82

Step 5: Shlukování osob dle zjištěné struktury + jejich rozdíly ve vícečetných příčinách

VÍCEČETNÉ
PŘÍČINY
SMRTI

Step 5: Shlukování osob dle zjištěné struktury + jejich rozdíly ve vícečetných příčinách

VÍCEČETNÉ
PŘÍČINY
SMRTI

Shluková analýza + ANOVA: testování rozdílů v počtu vykázaných diagnóz mezi subpopulacemi vyčleněných dle shlukování v předchozím kroku

Shluk	Významně vyšší hodnoty faktoru s dom. ukazatelem	Vyšší/nížší počet LPZ příčin
1.	Diagnózy z ambulantní péče a poukazů na vyšetření v letech 2022–2023	–
2.	Diagnózy z různých druhů péče v roce 2022	Nížším
3.	Dny různých druhů péče v roce 2024	Vyšším
4.	Diagnózy ze všech dokladů ve všech letech	–
5.	Diagnózy z ústavní péče v roce 2024	Nížším
6.	–	Vyšším

Shluk 1	Shluk 2	Odhad	Interval spolehlivosti (95%)	
1	2	-0.07	-0.09	-0.05
1	3	0.13	0.11	0.15
1	4	0.02	0.00	0.04
1	5	-0.18	-0.20	-0.16
1	6	0.15	0.13	0.17
2	3	0.20	0.18	0.23
2	4	0.09	0.06	0.11
2	5	-0.11	-0.13	-0.08
2	6	0.22	0.20	0.24
3	4	-0.12	-0.14	-0.09
3	5	-0.31	-0.33	-0.29
3	6	0.02	0.00	0.04
4	5	-0.20	-0.22	-0.17
4	6	0.13	0.11	0.15
5	6	0.33	0.31	0.35

- **přesah nerovností v čerpání zdravotní péče se propisuje do statistik příčin smrti, což otevírá otázky:**
  - Kolik toho opravdu víme o příčinách smrti?
  - Jak se struktura příčin smrti proměnila díky tomu, že se proměnilo čerpání péče?
  - Jak ty nerovnosti v čerpání ovlivňují naše vnímání struktury příčin smrti?
  - Kdyby všechny osoby čerpaly stejně, jak by vypadala struktura příčin smrti?
- **další kroky mohou být:**
  - stejný výzkum podle základní příčiny smrti
  - interakce s místem smrti
  - regionální nerovnosti
  - dopad na úmrtnost dle příčin smrti